

(PROSINEC 2014)

2014 – ROK NADECHNUTÍ. BUDE ROK 2015 ROKEM NADĚJE?

ÚVODNÍK

Svystřídáním mimořádně asociální amatérské pravicové vlády v minulém roce profesionálně fundovanější vládní koalicí Bohuslava Sobotky (s jejím „středo-levicově-pravicovým“ programem) jako by přestal foukat vítr do plachet nejen skalním pravicovým politikům, ale i levicově orientovaným občanským hnutím. Kam že se vytratila z veřejného prostoru? Snad že po určitém zlepšení existenčních podmínek „prostého a námezdního lidu“ (zvýšení minimální mzdy, materiální podpora rodin s dětmi, odstranění diskriminujících finančních opatření vůči důchodcům i zbytečných poplatků ve zdravotnictví, atd.) už nemusíme o nic usilovat, protože jsme více začali věřit vládě?

Jenže naléhavých témat k občanské diskusi v roce 2014 nebylo. Ukrajina, Rusko, Čína, Islámský stát, bohatá a přesto slábnoucí euroatlantická civilizace – diskuse k těmto naléhavým problémům přece naše občanská hnutí nemohou míjet. Jejich stanoviska k nim ale neznáme. Dokonce i občanskými aktivisty oblíbené Britské listy nahradily svůj dlouholetý princip „deníku o všem, o čem se v ČR příliš nemluví“, obecnou frází o tom, že „skutečnost je vždy složitější“. Avšak právě tato „drobná změna jednoho digitálního periodika“ se mi zdá být pro současnost příznačná. Proč?

Nevím, jestli „slyším trávu růst“. Ale důvodů k domněnce, že sdělovací prostředky „hlavního

proudu“ (které i po změně vlády u nás nepřestaly být ovládány pravicovými žurnalisty) změnilo obratně taktiku: nejdou už prvoplánově proti všem informacím, které se jim nehodí ke snadnější manipulaci občanského mínění. Když jejich antikomunistické výpady a mantry volnotržních teorií přestaly být účinné, volí taktiku „obcházení mlčením“. Co není v televizi nebo v bulvárním tisku, jako by nebylo. Nad problémem se zamýšlí spisovatelka E. Kantůrková, když v anketě Literárních novin (č.12, s.19) odpovídá na otázku, která kniha za posledních 25 let neprávem zapadla: „... popíšu směr, kterým se zapadání děl ubírá: je to mlčení. Vystopovatelné a vědomé mlčení o knihách a autorech, vybraných podle ideologic-

zpravodaj-az@seznam.cz

ké nebo jiné šablony, a použité jako způsob dodatečné cenzury. Je to mýcení, tiché mýcení ve vzrostlých hájích. ...znám ...autory, ...kteří prožívají to podobné, co prožívali zakázaní autoři v minulém režimu. S tím rozdílem, že ti o tom, že jsou na seznamu zakázaných, věděli.“ Tato metoda, která se tak „dobře“ osvědčila v naší literatuře, se začíná „osvědčovat“ i vůči občanským hnutím, když se pozornost jejich aktivistů začala přesouvat z těch nejnaléhavějších sociálních problémů (o jejichž řešení začala již pečovat naše koaliční vláda) do dalších pater zápasů o lidská práva. Ta dosud byla středem zájmu pravicových vlád, zejména ve vztahu k ochraně soukromého vlastnictví a jejího dodržování ve státech, které nejsou ochotny své veřejné statky dát všanc domácím či zahraničním privatizátorům. Jak taktika „obcházení mlčením“ vypadá v praxi, ilustrujeme v tomto Zpravodaji na materiálech zdařilé prosincové demonstrace ke Dni lidských práv, kde přednesla znamenitý projev spisovatelka Lenka Procházková (který v plném znění uveřejňujeme níže).

Vzniká tak naléhavá otázka: můžeme se my, „dolní lid“ nějak účinně bránit proti této skrytě vedené cenzuře, abychom pak ve své neinformovanosti opět „nenaletěli“ na rajské sliby mocných jako tolikrát v minulosti? Zdánlivě to vypadá, že přece metoda „obcházení mlčením“ nemůže fungovat v době internetu. Kdo chce,

kvalitní informace si dnes přece může najít. Ale je tomu opravdu tak? Má člověk po osmihodinové či delší šichtě v práci šanci prosedět u internetu ještě další hodiny a hodiny, aby se dobral objektivních zpráv a nezanedbal při tom své rodinné a další potřeby? A kdo z nás je proškolen v umění třídění a vyhodnocování informací? Tudy asi cesta k sebeobraně nepovede. Kdybychom se ale do třídění a vyhodnocování té kupy informací pustili všichni spolu, každý jen z toho svého vlastního záběru na který mu stačí síly, a vylovené „perličky“ posbírali v redakci našeho Zpravodaje (zpravodaj-az@seznam.cz), mohli bychom se něčeho kloudného dobrat. Co říkáte? Pro začátek nemusíme začínat těmi globálními hrozbami (i když vaše názory na ně jsou hodně podstatné). Vítané budou i vaše postřehy např. k vhodnosti soukromého prodeje zbraní, o tom, dopustil-li se náš pan prezident těžkého hříchu, když si dovolil do češtiny přeložit anglický název a část modlitby známé ruské skupiny, nebo jaké jsou vaše zkušenosti se zavedením nových daňových úprav, s realizací přechodu od sdružení ke spolkům, či jak vidíte budoucnost alternativních hnutí v podmínkách nynější vlády, atd. Prostě vaše zkušenosti a postřehy o tom, co je pro vás zajímavé či důležité a domníváte se, že by to mělo zajímat nás ostatní občany.

Pokud by se nám takový samosprávný informační systém prostřednictvím našeho Zpravodaje povedlo postupně vybudovat, mohli bychom pak výsledky našeho společného rozumu nabízet k realizaci vládě, která se (zatím) chce programově o občanské iniciativy opírat. S rozprůdáním naší občanské iniciativy pak právem můžeme do roku 2015 vstupovat s reálnými nadějemi na další pozitivní posuny v podmínkách našeho života. Když si informační toky spolu dobře zorganizujeme, mohlo by se to naše společné mraveniště do dvou let stát nepřehlédnutelným. ◀ (Red.)

zpravodaj-az@seznam.cz

PATŘÍ „PRÁVO BÝT INFORMOVÁN“ MEZI ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA? A JAK HO VYUŽÍVAJÍ AKTIVISTÉ OBČANSKÝCH INICIATIV?

Ve středu 10. prosince v Den lidských práv se na Škroupově náměstí v Praze uskutečnilo shromáždění, které zorganizovaly občanské iniciativy seskupené v hnutí Evropané proti válce. Smyslem akce bylo definovat porušování lidských práv dnes.

O shromáždění, které začalo za soumraku v 16 hodin a končilo o hodinu později za tmy, média neinformovala, přestože organizátoři rozeslali novinářům pozvánky a v předstihu uspořádali tiskovou konferenci. Součástí programu, který sledovalo několik desítek lidí seznávaných internetem, byla kromě projevů a písní i satirická scénka

„Paní Müllerová telefonuje do České televize,“ která zachycovala tristní stav veřejnoprávních médií a jejich porušování zásad objektivnosti. Účastníky středeční akce nepřekvapilo, že ve stejný čas se pár desítek od Škroupova náměstí na Náměstí Jiřího z Poděbrad konalo shromáždění zaměřené proti prezidentovi

Zemanovi, jehož se sice také zúčastnilo jen pár desítek lidí, ovšem nechyběl štáb České televize.

Tato stručná zpráva o shromáždění k problematice lidských práv, organizovaném „zdola“, neříká ovšem nic o tom, jak se vyvíjela atmosféra tohoto shromáždění v jeho průběhu. Ten vývoj byl totiž dost překvapující.

Jsem „prespolní“, takže jsem přicházela na shromáždění až po jeho začátku, do parčíku na Škroupově náměstí, ze všech stran pečlivě sledovaného policejními hlídkami. V tu chvíli, při (asi?) zahajovacím projevu paní spisovatelky a historičky Marie L. Neudorflové byla přítomna na demonstraci odhadem necelá padesátka účastníků. Dojem: více policistů než demonstrantů. Projev byl stručným, ale

zajímavým shrnutím historických zápasů „dolního lidu“ o svá lidská práva, která jsou dnes u nás často vnímána už jako samozřejmost. Jenže za současného světového vývoje ani zdaleka samozřejmá nejsou. Ani u nás.

To si každý z účastníků uvědomil hned po odeznění Krylovy písničky o tom, jak u nás „Demokracie rozkvétá“, a když začal skeč paní Müllerové, telefonující do České televize, aby jako uvědomělá občanka podpořila „tu kočičí skupinu, ty Rusky“, protože sama nesnáší hrubost, kterou si dovolil ten „sprosták jeden, hulvát“ a chtěla ty světice shlédnout v televizi

při té jejich modlitbě proti Rusku a Putinovi, přítomné obecenstvo se začalo upřímně bavit. Když skeč končil, parčík na „Škroupáku“ se pomalu zaplňoval.

Snad to byly i další písničky Karla Kryla, které přilákaly na demonstraci další zvědavce. Když zahájila svůj, jak se vbrzku ukázalo, znamenitý projev paní spisovatelka L.

► Spisovatelka Lenka Procházková

Procházková, s padající tmou, prosvětlovanou jejími moudrými slovy, začalo být před tribunou husto. Hlasité souhlasné projevy zazněly při její recitaci Aškenázyho básně „Křik“ a shromáždění ztichlo při citaci z Havlova projevu na Škroupově náměstí před 26 lety, když se konalo první povolené shromáždění občanských iniciativ. A v návaznosti na Havlova slova paní spisovatelka konstatovala:

„Svoboda shromažďovat se nám upřena nebyla, jsme tady a nikdo nás nerozhání. Ale právo na informovanost o našem dnešním shromáždění bylo porušeno! Proč o naší akci média mlčí? Čeho se bojí? My přece nejsme profesionální buřiči!“

Na závěr projevu paní Procházková uvedla,

►Škroupovo náměstí v Praze

že období, které prožíváme je : „...náročné na naši psychiku, hodně z nás má i veliké ekonomické starosti. Je těžké najít energii a pokoušet se něco měnit. Ale pokud se k tomu neodhodláme, kdo jiný? Nikdo jiný tu není. Jen my. Tak pojďme a zkusme to aspoň. Společně. ... Přivíme tedy k jednomu stolu a pod jednu lampu všechny zklamané a ponížené, dodejme jim odvalu a překonejme společně tu zlou hodinu mezi psem a vlkem.“ (Zvýraznění v textu V.H.)

Při ukončení projevu už jsme se před tribunou docela tísnili, tma-netma, mráz-nemráz. Naši hymnu to shromáždění zpívalo s takovým elánem, že se už-už nadechovalo k pokračování její někdejší bojovnější části. Byla to první demonstrace občanských iniciativ v mém docela dlouhém životě, která končila s daleko větším počtem a neobyčejně větším odhodláním účastníků, než při mém začátku. Svátek.

Ale vraťme se do všedních dnů. V Deníku referendum jsem si přečetla od svého kolegy z PŠA a AZ Tomáše Tožičky následující hodnocení této demonstrace:

„Na Den lidských práv proběhla v Praze demonstrace na jejich ochranu. Zajímavé je, že se na ní neobjevila žádná kritika flagrantního porušování lidských práv v USA. Byla zaměřena čistě proti současné vládě a lidskoprávní agendu využila jen jako nástroj kritiky, aniž by o skutečné

naplňování práv většina demonstrantů skutečně stála.“ (Tožička, T.: Lidskoprávní krize Západu. DR, 12.12.2014)

Objektivitu tohoto hodnocení nechť čtenář posoudí už z úvodních slov L. Procházkové (jeho plné znění publikujeme níže). Proti současné české vládě nezaznělo v průběhu shromáždění jediné slovíčko.

Vzniká neodbytná otázka: co se to děje s aktivisty kdysi slovutných občanských iniciativ, že jsou schopni tak neinformovaně podávat zprávy o činech svých dřívějších soupeřů, které by měli z podstaty svých deklarovaných cílů co nejvíce podporovat? Kdo vráží klín mezi ještě před rokem docela spolupracující ob-

čanské iniciativy? A koho dnes vlastně v České republice opravdu základní lidská práva zajímají? Několik intelektuálů, kteří si v posledních týdnech vyměnili své názory na stránkách Práva u příležitosti veřejného vyjádření P. Druláka o nutnosti základní lidská práva ve 21. století nezužovat jen na práva občanská a politická či jen na vybrané země? Nebo snad mají zůstat základní

KDO VRÁŽÍ KLÍN MEZI JEŠTĚ PŘED ROKEM DOCELA SPOLUPRACUJÍCÍ OBČANSKÉ INICIATIVY! A KOHO DNES V ČESKÉ REPUBLICE OPRAVDU ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA ZAJÍMAJÍ!

lidská práva v ČR majetkem jen mainstreamové „občanské“ iniciativy, angažující se prostřednictvím „rozvojové pomoci“ zejména v realizaci Koncepce transformační spolupráce v zemích, k jejichž společenskému uspořádání máme své kritické výhrady? Proč o dodržování základních lidských práv nejčastěji hovoří lidé majetní a pravice a proč se problém realizace základních lidských práv nestal gruntem programů levicových politických stran? Dá se tato společenská schizofrenie léčit? ◀

Vlasta Hábová

HODINA MEZI PSEM A VLKEM

(projev Lenky Procházkové)

Dávno, dávno již tomu, kdy z vůle silnějšího byla nazývaná právem a na ty slabší zbyly jen povinnosti. Propast mezi vrchností a lůzou tehdy ozařovalo milosrdné Boží oko a ústy svých zástupců slibovalo, že jednou, tedy po smrti, budou i ponížení povýšeni. Cesta k pochopení principu rovnosti všech lidí trvala celá staletí. Půjďme-li proti proudu času, zastavíme se u humanismu, myšlenkového

směru v době renesance, který uznával hodnotu každého lidského života a vyvozoval, že pozemský život není jenom příprava na věčnost, ale že má vlastní cenu a smysl. Ale už mnohem dřív prohlašovali i mnozí antičtí myslitelé za míru všech věcí člověka a nikoliv božstvo. Dokonce i mladý židovský rabi Ješua z Nazareta, později známější pod jménem Ježíš Kristus, mluvil o království božím na zemi a zformuloval zásady, jak spolu mají lidé vzájemně jednat, aby království boží na zemi bylo nastoleno. Zakladatelem křesťanství se však (bohužel) stal až apoštol Pavel, který Ježíšův láskyplný a

současně rozumný pohled na svět upravil, moderně řečeno znovelizoval a otevřel tím cestu k církevní moci a z vůli. Tu narušil až zmíněný evropský humanismus. Ovšem i tento návrat k lidským rozměrům a potřebám života, byl jenom dočasný, než se svatá církev a její pomazání panovníci opět ujali svých privilegií, která šířili křížem a mečem i do světa „barbarů“. Z tohoto velmi letmého přehledu je zřejmé, proč cestu ke všeobecné deklaraci lidských práv, tedy práv týkajících se všech obyvatel naší planety, provázely masakry, trestné výpravy, popravy, mučení, války a revoluce. Ani dnes není tato deklarace závazná. Stále je to jen soubor ideálů o spravedlivém uspořádání podmínek života pro každého.

Od roku 1948, kdy byl soubor ideálů přijat Valným shromážděním OSN, se svět, chcete-li glóbus, změnil. Nejprve se rozparceloval na tři seskupení: na svět kapitalistického Západu, na svět Východního bloku a na takzvané Třetí svět tvořený rozvojovými zeměmi, většinou bývalými koloniemi. Začátkem devadesátých let minulého století se Východní blok rozpadl a garantem lidských práv se stal Západ s vedoucí úlohou USA. I pod touto „demokratickou“ taktovkou má však způsob šíření lidských práv k lidskosti poměrně daleko. I dnes připomíná někdejší křížácké výpravy, opět jde přes mrtvoly a znovu je cena lidského života na různých místech glóbusu různá. I toto tažení proti času a proti solidaritě lidství má své věrozvěsty. Naklonovaná boží oka televizních obrazovek ozařují výseky z bojiště a ústy svých moderátorů šíří nemilosrdné komentáře, když například o civilistech zabitých na východě Ukrajiny vládním vojskem mluví jako o uhynulých a o obráncích jejich práva na život, domov a bezpečí jako o teroristech. Mohla bych pokračovat v obžalobě praktik, kde nás ve jménu lidských práv třídí jako lovnou zvěř nebo přímo dobytek, ale místo toho vám přečtu krátkou básničku Ludvíka Aškenázyho, kterou napsal před padesáti lety. Jmenuje se „Křik“.

Člověk se narodí, a hned
křičí.

Nikdo mu nerozumí,
ale všechny potěšil.

Tady jsem já! řve člověk,
přišel jsem žít.

Jsem tu dobře?

Narodil jsem se

u dobrých lidí?

Ve slušném století?

Nevedu náhodou válku?

Je tady zrušeno otroctví?

Mám správnou barvu
kůže?

Vhodný původ?

Smím dýchat?

Tak děkuju.

Před 26 lety jsem stála v davu lidí tady na Škroupově náměstí, kde se konalo první oficiálně povolené shromáždění občanských iniciativ.

Václav Havel ve svém tehdejší projevů viděl situaci takto: Pokusme se chápat dnešek jako první krok státní moci k uznání ... nezávislých iniciativ jako legi-timních společenských hnutí, která je třeba brát vážně... My přece opravdu nejsme žádní profesionální buřiči...ujišťoval někdejší disident Havel a upozorňoval, že vrchnost by měla pozorně naslouchat hlasu veřejného mínění.

O rok později totalitní režim padl a cesta k občanské svobodě a demokracii se otevřela.

Kam jsme na této cestě za čtvrt století došli, už zaznělo z předchozích projevů. Skutečnost, že dnes je nás na Škroupově náměstí méně než před 26 lety, nevypovídá o tom, že někdejší ideály už byly naplněny a že už není důvod je připomínat. Proč se nás tedy dnes sešlo méně než tenkrát? Vždyť jsme informovali média, udělali jsme tiskovou konferenci. Položím vám otázku, přátelé. Kdo z vás se o dnešním shromáždění dověděl z televize nebo z rozhlasu? Nikdo? A položím vám další otázku. Kdyby tady měl dnes vystoupit třeba lidumil Karel Schwarzenberg, nebo vrchní intelektuál Kocáb, tak by to veřejnosti bylo taky zamlčeno? Ne. Co z toho plyne? Svoboda shromažďovat se nám upřena nebyla, jsme tady a nikdo nás nerozhání. Ale právo na informovanost o našem dnešním shromáždění bylo porušeno! Proč o naší akci média mlčí? Čeho se bojí? My přece nejsme profesionální buřiči!

To, že si dnešní režim hýčká některé prioritní nevládní organizace, které profesionálně bojují za lidská práva ve světě, ale ve vlastní zemi se nedokážou demokraticky vyrovnat ani s výsledkem prezidentských voleb, svědčí o nerovných podmínkách. My jsme legitimní občanské hnutí, které nedostává žádné granty a podpory. Naše práce vychází z potřeby chvíle, je reakcí na pokrytectví systému, který teoreticky hájí svobodu slova a názorů, ale v praxi tyto svobody omezuje. My však trváme na svém právu oslovovat veřejnost a dávat lidem, kteří si připadají zrazení politikou vlastního státu, naději, že to není na věčné časy a že to lze změnit.

Ano, lze to změnit. Ale nikoliv importovanou a dotovanou barevnou revolucí. Ta změna musí začít v našich hlavách. Televize, která zatajuje

pravdu a manipuluje s fakty, je vlastně rušičkou svobodného myšlení. Mnoho občanů už tu rušičku vypnulo. Ale statisíce lidí ještě nemají na odvykací kůru dost kuráže. I k nedělnímu obědu si přibírají štamgasty z České televize a poslouchají jejich dietní debatu s vrchním kuchařem panem Moravcem. Tato a další pravidelná kázání, za které platíme koncesionářské desátky, nás mají udržovat v naději, že jsme u toho kulatého stolu taky. A že štamgasti rozhodují výhradně v našem zájmu, že pro udržení našeho bezpečí posílají někam vojáky a udělují někomu sankce. Veřejnoprávní televize má seznam loajálních odborníků na šíření pravdy, ale také má seznam lidí, kteří na obrazovku dnes nesmějí, aby nás nezmatli. Naštěstí existuje internet.

Internet je jako moře. Někomu stačí brouzdat se u břehu, jiný se ponořuje až ke dnu. A zjišťuje, že svět náš vezdejší je mnohem složitější, než jak nám ho servírují televizní kuchaři. Hledat informace, umět je třídit bez nápovědy tzv. odborníků a nacházet souvislosti je prvním krokem k tomu, abychom se z chovného dobytka znovu stali lidmi. Lidmi, kteří disponují rozumem a svědomím a tedy budoucností.

Základní komunita, kterou musíme obnovit, je naše vlastní rodina. Nenechme naše děti napospas vlivům, které je zformují podle jednotné míry jako sádrové trpaslíky. Dovolme svým dětem vyrůst. Povzbudme i své staré rodiče, kteří prožili válku a dnes si zoufají nad dramatickým stavem světa. Slibme jim, že to nevzdáme. Vyhledejme znovu své někdejší kamarády, od kterých nás různost názorů oddělila. Debatajme s nimi. Používejme argumenty a posílejme jim odkazy na články, které nás zaujaly. Roztříštěnost dnešní společnosti je záměrná, podle hesla:

**„OBDOBÍ, KTERÉ PROŽÍVÁME,
BYCH NAZVALA HODINOU MEZI
PSEM A VLKEM. STARÉ PRINCIPY SE
ZHROUTILY, NASTÁVÁ CHAOS.“**

rozděl a panuj. Ani četné občanské iniciativy se v mnoha věcech neshodují, což je přirozené, protože v těchto skupinách aktivních lidí je mnoho osobností, takže k hádkám je vždycky blízko. Teď ale musíme zapomenout na svou ješitnost, překonat nesoulad a začít se sjednocovat ke společné obraně smyslu lidského života.

Období, které prožíváme, bych nazvala hodinou mezi psem a vlkem. Staré principy, které jakžtakž dělaly svět srozumitelným a jakžtakž bezpečným, se zhroutily, nastává chaos. I slova dostávají krycí nálepky. Je to náročné na naši psychiku, hodně z nás má i veliké ekonomické starosti. Je těžké najít energii a pokoušet se něco měnit. Ale pokud se k tomu neodhodláme, kdo jiný? Nikdo jiný tu není. Jen my. Tak pojďme a zkusme to aspoň. Společně. Nejen kvůli svým dětem a jejich dětem, ale i kvůli svým mrtvým předkům. Nebyli to zbabělci a zaha-leči a zrádci, jak se nám dnešní odborníci na historii snaží namluvit. V rodinné paměti každého z nás se vyskytují lidé, kteří v něco věřili a pro něco pracovali, muži a ženy, jejichž sny a ideály v nás přežívají. To z nás ani televizní propaganda nevytluče. My posloucháme vlastní rozum a vlastní svědomí! Přizvěme tedy k jednomu stolu a pod jednu lampu všechny zklamané a ponížené, dodejme jim odvalu a překonejme společně tu zlou hodinu mezi psem a vlkem. ◀

PROJEV MARIE NEUDORFLOVÉ

(10. 12. 2014. Škroupovo náměstí, 15 hodin)

Vážení přítomní,

Práva – lidská, občanská, politická, národní, jsou nesmírně důležitá pro náš důstojný život, pro úroveň jednotlivců, společností, národů, civilizace. Většina lidí vnímá práva jako samozřejmost a není si již vědoma toho, jakými boji, revolucemi, tlaky a statečností humanitně orientované inteligence, se prosazovala do společenského a politického systému. Již od středověku zaznívala v Evropě kritika mocných, zvláště katolické církve a šlechty, jejich nezodpovědnosti a arogance vůči většině, jejich krutému zneužívání a vykořisťování většiny v zájmu své moci a luxusního životu. Již ve středověkém humanismu zazníval princip, že lidé si jsou rovni, že mají určitá

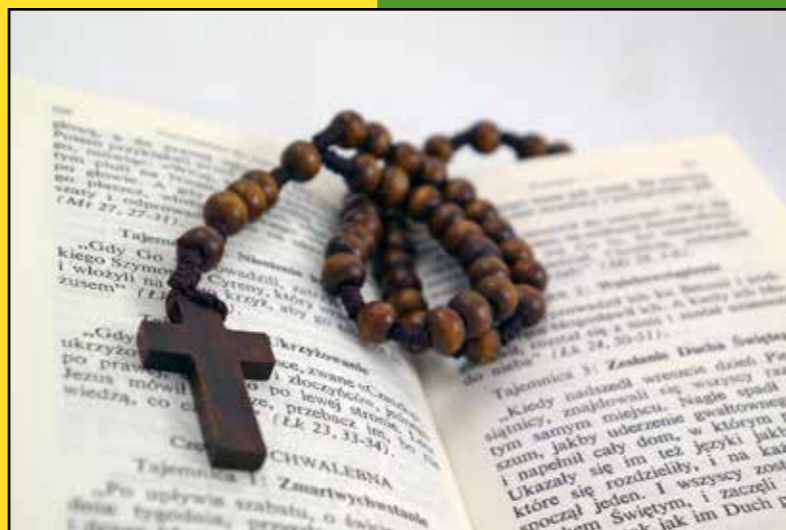
přirozená práva a naopak mocenské vrstvy mají určité povinnosti týkající se sociální, mravní a kulturní úrovně nepriviligovaných. Tyto statečné hlasy, mocnými pronásledované, násilně umlčované a upalované, dostaly více prostoru v evropských reformačních hnutích, včetně českého, aby byly znovu umlčovány po třicetileté válce v první polovině 17. století.

Zvláště ničivě dopadly nelidské přístupy Habsburků a katolické církve na český národ, který byl zbaven téměř na dvě století nejen práva na náboženskou svobodu, ale všech práv, které se týkaly jeho politické existence a dosavadních svobod jednotlivců, ze kterých se stala masa vykořisťovaných, nevzdělaných a ponížených nevolníků. Nekonrovaná moc

a libovůle katolické církve a cizí šlechty vnímala nejen u nás prostý lid jen jako levnou pracovní sílu, která neměla právo na důstojný život.

V postupném procesu úsilí o nápravu nelidských poměrů, v nichž většina lidí umírala mezi třicítkou a čtyřicítkou, polovina dětí do šesti let, se dnes často zdůrazňuje role šlechty a katolické církve. Ve skutečnosti to naopak byla hlavně zodpovědná inteligence, zodpovědná veřejnost, které vznášely požadavek rovnosti a rovnoprávnosti lidí, a nacházely inspiraci i odezvu v zoufalém postavení nižších nesvobodných vrstev. Byla to hlavně povstání a revoluce, které donutily mocné k ústupkům, které se postupně formovaly do politických principů, včetně lidských, občanských a politických práv, aby se předešlo dalším násilnostem. Došlo se k poznání, že nekontrovaná moc politických a ekonomických elit se vždy obrátí proti potřebám a zájmům většiny, proti její úrovni a právům. Mocní se vývoji, který směřuje k rovnoprávnosti lidí a k respektu nezadatelných práv, brání hlavně válkami a nejrůznějším rafinovaným potlačováním důležitých práv a zdůrazňováním nepodstatných práv. Zdá se, že v současnosti nabývá jejich strategie značných úspěchů, čemuž jako občané musíme efektivně čelit v zájmu úrovně naší i budoucích generací a v zájmu důstojnosti lidí. ◀

Marie Neudorfová

DOPORUČIJEME

► https://www.youtube.com/watch?v=JC3n9_eWWjs

Beseda s Mgr. Václavem Láskou, moderovaná Václavem Exnerem.

► <http://www.martinus.sk/?uItem=195968>

Ilona Švihlíková uvažuje o soudobé globální kapitalistické realitě jako o přelomové době, kdy se nebývale vyhrocují nerovnoměrnosti, asymetrie i nespravedlnosti. Autorka pokračuje v kritickém náhledu překonávajícím omezené mantinely mainstreamové ekonomické i politické vědy, a to s využitím systémového přístupu a teorie chaosu. Kniha Přelom předkládá další argumenty i náměty k přemýšlení ohledně podstaty a fungování systému neoliberalního kapitalismu a jeho zostrujících se globálních rozporů.

► Doporučená četba k participativnímu rozpočtování

Nelson Dias: Hope for Democracy“ – 25 years of participatory budgeting worldwide

Kniha přichází s případovými studii z projektů participativního rozpočtování z celého světa. 32 mezinárodních expertů ve svých studiích analyzuje různé aspekty procesů participativního rozpočtování (PR), zabývá se uspořádáním PR, cíli a dopady PR na rozvoj demokracie a veřejnou správu. Kniha také poukazuje na globální trendy ve vývoji PR.

Iniciativa pro vznik knihy vzešla od Nelsona Diase, ředitele portugalské nevládní organizace IN LOCO.

Odkaz na knihu: http://www.in-loco.pt/upload_folder/edicoes/1279dd27-d1b1-40c9-ac77-c75f31f82ba2.pdf

BESEDA SE SENÁTOREM LÁSKOU

Čtvrtého prosince proběhla v Komunitním centru Prádelna druhá z besed se vztahem k posledním volbám. Zástupcům některých sdružení i neorganizovaným občanům se při ní představil vítěz obvodních senátních voleb, Mgr. Václav Láška. (Kandidoval v obvodech Praha 5 a Praha 13 za SZ a ve druhém kole zvítězil nad PhDr. Pavlem Žáčkem v poměru cca 65 : 35.)

Stejně jako předcházející zářijové setkání s kandidáty do komunálních voleb i tuto besedu velmi zdařile moderoval RNDr. Václav Exner. I díky své mnohaleté praxi poslance Parlamentu ČR často také přispěl k diskutovaným tématům svými zkušenostmi.

I u tohoto setkání můžeme zájemce o bližší seznámení s obsahem – tentokrát s omluvou za nedostatky při nahrávání – odkázat na jeho videozáznam. (www.youtube.com/user/AlternativaZdola/playlists).►

S přihlédnutím k tomu představuje tento text pouze amatérsky pojatou rámcově orientující informaci o průběhu a obsahu setkání.

V první části besedy představil Mgr. Láska prostředky a přístupy, které by chtěl ve své činnosti uplatňovat tak, aby – dle jeho vlastních slov – „...co nejvíc občanů jeho obvodu znalo jeho jméno a spojovalo ho s pozitivními pocity.“

Takto zdánlivě jednoduše motivovaný, ve skutečnosti promyšleně zvolený systém a přístup k výkonu funkce zahrnuje kromě

►senátor Václav Láska

snah po maximální transparentnosti a průběžné vstřícné i zpětnovazební komunikaci mezi konkrétními podněty i několikrát opakovanou výzvu–nabídku k občansko-odborné a organizační spolupráci. A to jak ve směru politiky „malé“, týkající se vnitřního dění na obou obvodech, tak ve směru politiky „velké“ – senátní aktivity legislativní. Nevyhýbá se přitom ani transparentnímu řešení problému lobování.

Mezi prostředky takto zvoleného systému bude patřit kromě otevření senátorské kanceláře (od 1. 1. t.r., na nám. Kinských) především zřízení interaktivního webu, umožňujícího informovat o konkrétních senátorových činnostech, oboustranně komunikovat ohledně podnětů apod.

Jeho jádrem proto bude senátorův veřejný diář, vedený tak, aby poskytoval podrobný přehled o jeho plánovaných i uskutečněných aktivitách. Aby přitom plnil i preventivně-kontrolní funkce předcházením „nemravnému lobbingu“, bude zahrnovat i záznamy o schůzkách: kdy, kdo, co, jak, atd.

Počáteční vnitřní řád chodu kanceláře (s každodenními službami asistentů) bude při-

tom po půlročním provozu vyhodnocen a dle potřeby upraven.

K vstřícné i zpětnovazebně orientovanému systému budou patřit i časté besedy. Jejich prostřednictvím chce být senátor Láska s občany i v živém v kontaktu, protože „.. ač bývalý policajt, raději odpovídá, než se ptá.“

Jednou ze zásad, které systémem prostupují, je realistická snaha „...nestavět vzdušné zámky“, neslibovat nespílitelné. Možnosti senátora jsou limitovány mj. i jeho pravomocemi: právem oslovovat instituce, vahou senátorského mandátu podporovat, zviditelňovat občanskou aj. aktivitu a také i – poněkud komplikovanou – legislativní iniciativou.

Určitou problematičnost této kompetence zejm. pro senátory nezařazené v klubech doložil Mgr. Láska vlastním příkladem: Ač se – za předpokladu spolupráce s občany-odborníky, kteří dokážou příslušný podnět přetvořit do podoby legislativního návrhu – nevyhýbá podpoře žádného námětu, připravuje ze svého oboru pro výběr k realizaci pouze ty náměty, u nichž může předpokládat širokou senátní podporu. Patří mezi ně

např. zákaz předvolební velkoplošné reklamy a z protikorupčního hlediska zejména návrat účinné lítosti do trestního zákona. (Umožňuje přijmout a oznámit úplatek).

Za současný nejaktuálnější úkol ze své oblasti považuje ale brojení proti připravovanému zákonu o státním zastupitelství. Jeho přímo sabotážní záměr i mechanismus působení konkrétně objasnil. (Cca 17. min. II. záznamu.)

V souvislosti s tzv. „velkou politikou“ přitom konstatoval jako určitý handicap svoji příslušnost k „malé“ straně Zelených ve srovnání s možnostmi „velkých“ stran a jejich klubů, např. při prosazování vlastních legislativních návrhů. (V diskusi později blíže vysvětlil.)

V druhé, rozsáhlejší diskusní části besedy se senátor vyjadřoval k dotazům a názorům účastníků. Významnější z nich přitom zvažoval v kontextu naznačeného systému, příp. systém ve vztahu k nim dále zpřesňoval.

Např. v souvislosti s dotazem po možnosti adekvátnějšího řešení problému celoměstských územních změn, (viz dotaz prvního místopředsedy Mgr. L. Budína, následující po cca 9. min II. záznamu) zvažoval tak senátor Láska problém zákonodárné aktivity: Má ji pouze senát jako celek, senátor spíše zpro-

středkovaně, počínaje spoluprací se senátory z příslušného výboru.

Pokud jde o sám problém adekvátního řešení územních změn, upozornil moderátor RNDr. Václav Exner na možnost úpravy jednacích řádů zastupitelstev Magistrátu HMP a MČ na základě společné dohody. (Viz cca 19. min. II. záznamu.)

Ohledně podpory senátorské legislativní iniciativy podobně poukázal i na možnost navázání spolupráce s poslanci. (Mají pravomoc napsat a předložit návrh zákona.)

Dynamičtější, „političtější“ část diskuse zahájil p. Dlouhý, (cca 22. min. II. záznamu) který ve vystoupení vyjadřoval rozhořčení nad širším nerovným přístupem k lidem a jeho tolerancí „shora“: Prostému člověku hrozí ztráta zaměstnání za sebemenší prohřešek, vlastník chátrajícího tzv. „holubiho domu“, léta zanedbávající povinnosti je nepostižitelný. „Mocní“ i sdělovací prostředky k tomu mlčí.

Senátor Láska (29. min II. záznamu) vyjádřil pro obecnou naštvanost porozumění. Chápe ji jako opodstatněnou, ale i jako důsledek mediálně úspěšnějšího „prodeje“ spíše negativních než pozitivních zpráv. Jeho doporučení, ve kterých poukazyval k překonání této někdejší „blbě nálady“ srovnáváním s cizinou však byla účastníky přijímána pouze zčásti. (Viz např. cca 1. min. III. záznamu: „Neutěšovat tím, že jiný je na tom ještě hůře“.)

Skutečné řešení ale vyjádřil výzvou k pozitivnímu překonávání: „...nežijeme v ideální zemi, ale má zde smysl se za spravedlnost brát, .. naštvanost přetvořit v pracovitost, aktivitu.“

Později (38 min. II. záznamu) toto řešení doporučil uplatňovat iniciativně, bez ohledu na existenci či neexistenci příslušného zákona, s oporou i pouze v legitimitě, v názorech a přáních občanů. (Sám tak po zvolení např. zveřejnil veškerý majetek, zavede veřejný diář, v senátě bude „...vše, co lidi štve, dělat obráceně“.)

V souvislosti s tím se také chce při hodnocení situace v republice orientovat na aktivní vyhledávání pozitivních příkladů, aby „...našel

sílu do dalšího boje“.

Výzvu podpořil i moderátor Dr. Exner: „... Je asi pravda, že jsme 25 let „prokaučovali“. S tím ale už nic neuděláme. Jde o to, co senát a my uděláme pro to, aby to tak dále nebylo.“ (31. min. II. záznamu)

V této souvislosti připomněl i Alternativu Zdola a její snahy o rozvoj občanské iniciativy. Dále se vrátil k původnímu problému: Není pravda, že nelze nic dělat; i nedokonalé zákony – o obcích a stavební zákon – umožňují obci pod hrozbou exekučního vykoupení a odstranění domu nařídit, co se má stát..

Na podnět souhlasně reagoval i místostarosta Budín slibem záležitost prošetřit.

Z další diskuse by bylo vhodné zmínit se ještě o několika námětech, které lze považovat věcně či ve vztahu k systému, prezentovanému senátorem Laskou za závažné.

Jsou to např. vystoupení p. Barty (cca 33. min. II. záznamu), spolu následným vystoupením místostarosty Mgr. Budína, věnovaná znovu kritice přístupů k územnímu plánu, resp. zákonu o HMP:

„Na rozdíl od malých obcí nemá MČ s 85 tis. obyvateli a 45 zastupiteli na rozhodování vliv. Naopak na úrovni HMP se „... hádají mezi sebou, ... kdo kterou záležitost poškodil a těmto problémům nerozumí.“

Řešení? „Posílit pravomoci MČ, posunout HMP do pozice kraje a jeho pravomoci na MČ“.

Místostarosta Mgr. Budín dodává: „Zákon o HMP je paskvil. MČ má malé pravomoci, přibývají povinnosti, ubývají peníze. HMP letos snížila MČ příspěvek. Může ho úplně škrtnout a MČ bude mít pak pouze na mandatorní výdaje, ne na rozvoj. Pro obvod i Prahu je to zákon klíčový.“

Z hlediska souvislostí se systémem sem patří např. připomínka vystoupení p. Příbylové, týkající se problémů v sociálně-zdravotní oblasti. (1. min. III. části záznamu)

Jde o problémy jak v realitě, tak o „Omyly mocných“ – v podobě pochybných norem a rozhodování, včetně problému/problémů vymahatelnosti práva. Z hlediska systému jsou řešitelné buď na příslušných výborech, nebo prostřednictvím týmu odborných spolupracovníků. (8. min. III. záznamu)

►moderátor diskuze V. Exner

V podobné souvislosti sem také patří vyjádření kterými odpovídal senátor Láška na výzvy k pomoci výzvou/nabídkou k občansko-odborné a organizační spolupráci. Např.:

„Nemohu slíbit řešení problému, ale spolupráci ...“ (45. min, II. záznam)

„Jisté je, že vám budu pomáhat, ale musí to být vzájemná kooperace. ... Vy budete schopni vymyslet, co pro to uděláme, zorganizovat akci a řeknete mi, jaké mám úkoly.“ (50. min., II. záznam)

„Vy se zkuste zorganizovat a řekněte, co budete potřebovat ...“ (0. min., III. záznam)

„Přitom se domnívám, že by právě takováto spolupráce napomohla i při doplnění uvedeného systému o případný další prvek v podobě společného senátorského, občansko-politického i občansko-iniciativního media, které by zpřístupňovalo např. „příklady dobré praxe“, otázky k diskusi i problémy k co možná společnému řešení jak příslušným organizacím, tak téměř 150 tisícům občanů tohoto senátorského obvodu.“

Pokud jde o vlastní setkáním sledovaný záměr – dát občanům možnost „naživo“ se seznámit s jejich nově zvoleným reprezentantem, jeho názory, cíli a přístupy, atd. – i přátelská atmosféra uskutečněné besedy svědčí, že byl jak v podobě úvodem prezentovaného promyšleného systému, tak v jeho konfrontaci s názory a problémy občanů splněn velmi úspěšně. Míra úspěšnosti realizace tohoto systému v praxi bude ale do značné míry záviset již také na konkrétní občanské spolupráci. Lze soudit, že právě tato podmínka by měla být spolu se systémem, připraveným senátorem Mgr. Láškou reflektována a provázena snahou realizovat ji společně jak úřady městských částí Prahy 5 a 13, tak organizacemi, usilujícími zde o občanskou aktivizaci a jejich prostřednictvím i občany dosud neorganizovanými.

Tím spíše, že zde již nejde – alespoň v rámci obvodu Prahy 5 – o první případ požadavku po systematickém využití občanské participace. Bez jakékoli vzájemné domluvy totiž o občansko-iniciativní a občanskou participaci usiloval již při předvolební besedě zářijové i tehdejší první místostarosta Dr. Lachnit, a to v souvislosti s výzvou všem kandidujícím stranám po zavedení komplexního strategického plánování do povolební praxe MČ Prahy 5.. Obě besedy tak – i díky „iniciativě shora“ – přinášejí konkrétní odpovědi na otázku, jak být občansko-politicky aktivní i po vhození volebního lístku. ◀

NADŠENÍ Z VALEČSKÉHO TÝDENÍKU

Ve vrcholícím adventu, konkrétně v pátek 19. prosince, byli Kateřina Vojtíšková a Jiří Guth hosty Hovorny. Hovorna je pravidelné diskusní – a komunitní, chcete-li – setkání na barokním zámku v západočeské Valči, tedy přesněji v rekonstruované prádelně v rámci zámeckého areálu.

Téma bylo poměrně široké: spolupráce; ovšemže s důrazem na občanskou společnost a pospolitost, samosprávu a nejrůznější aktivity a iniciativy zdo-la.

Oba hosté posloužili svými bohatými zkušenostmi nejen z Mástovic, Borovan, Prahy, Děčína a odjinud. Museli obdivovat místní obecní zpravodaj – obecní ovšem ne proto, že by jej vydávala obec,

►Letecký pohled na obec Valeč

ale že slouží obci. Podle své překvapivé periodicity se jmenuje Valečský týdeník (!). Skupina aktivních občanů zajišťuje – od června 2012 – nejen jeho redakci, ale i distribuci do všech schránek a také provedení dokonce ve třech jazykových mutacích (Čj, Aj, Nj).

Společně s „domácími“ pak Katka a Jirka jednávali situaci v samotné Valči. Ve výjimečně malebné „sudetské“ vesnici existuje hned několik sociálně orientovaných podniků využívajících místní zdroje, ale také složitá struktura vztahů jednak mezi lidmi, jednak mezi institucemi (například mezi ekofarmou a školou nebo mezi obecní samosprávou a státním zámkem).

Docela konkrétně pak naplánovali svépomocné zajištění dovozu léků až do vesnice. ◀

Více na <http://valeckyrozcestnik.host-ed.me/>

PRAHA 7 CHCE S PARTICIPACÍ POKRAČOVAT

Městská část Praha 7, která jako první Městská samospráva v ČR zavedla rozpočet s participativními prvky, chce v nastoupeném směru po určitých úpravách pokračovat. Uvedl to nový starosta MČ Jan Čížinský v tiskové zprávě k vyhodnocení prvního ročníku.

„Chtěl bych poděkovat všem, kteří této anketě věnovali svůj čas. Do budoucna chceme občany do participativního rozpočtu zapojit efektivnějším způsobem. Pro příští rok proto budeme připravovat nová pravidla. S autoritou vítězného návrhu se nicméně určitě sejdeme a budeme hledat cestu, jak její projekt přivést k životu,“ sdělil starosta.

O vyčlenění částky jednoho milionu korun rozhodli zastupitelé v únoru, na jaře schválili pravidla, koncem léta shromáždili návrhy a na podzim proběhl dvoukolový předvýběr (nejprve realizovatelnosti ze strany MČ a

pak již samotných realizovatelných nápadů aktivními občany zapojenými do letitého rozvojového programu Fórum Zdravých měst) a samotné hlasování otevřené všem obyvatelům MČ. Odevzdáno bylo 62 platných hlasovacích lístků, s velkou převahou bylo vybráno postavení sportovního hřiště v dolní části Holešovic.

O zavedení participativního rozpočtu projeví v uplynulém roce zájem zastupitelé i několika dalších obcí a měst. Letos se ukáže, nakolik zájem projevený ve volebním roce, byl myslén upřímně a jakou míru a kvalitu participace jsou s to uskutečnit. Nejde jen o výši prostředků a oblasti realizace, ale zejména o proces výběru a zvláště občanských diskusí nad navrženými rozpočtovými položkami, aby participace neustrnula jen na úrovni „konzumu“ – hlasování o navržených projektech, ale rozvinula tvůrčí, aktivní zapojení občanů do analýz potřeb území, shromažďování, prioritizace a tříbení nápadů. ◀ (kru)

NESPOKOJENOST

S UPLYNULÝM ČTVRTSTOLETÍM

Kritické zhodnocení ne/realizace nadějí a kidejí z listopadu 1989 bylo charakteristické pro vystoupení řečníků a diskutujících na konferenci „Jak uběhlo čtvrtstoletí? A jak dál?“, které uspořádalo 11. prosince na Novotného lávce v Praze sdružení Nová republika a na kterém vystoupili psychiatr Ivan David, publicista Martin Kunštek, ekonomka Květa Pohlhammer Lauterbachová, spisovatelka Lenka Procházková a mediální expert Petr Žantovský.

Posledně jmenovaný mj. prohlásil, že stávající podoba veřejnoprávního statusu se v případě České televize a Českého rozhlasu neosvědčila a ony neplní zamýšlenou a zákonem danou funkci pravdivého a objektivního informování, neboť jejich zpravodajství je manipulované, tendenční, neměří stejným metrem a cenzuruje, ponejvíce mlčením. Varoval před snahami o kontrolu internetu, který zatím brání mainstreamu a závislým médiím v ovládnutí informačních toků.

Lenka Procházková kromě jiného připomněla cenzorskou praxi, cenzuru předběžnou, autorskou, následnou a mlčením. Květa Pohlhammer Lauterbachová vzpomněla ekonomickou proměnu ČR z dodavatele finálního zboží a investic v subdodavatele závislého na finalistech a negativní roli předimenzované finanční sféry.

Ivan David má prý obdobný pocit jako v r. 1967 a 1988 – že věci jsou ve skutečnosti jiné, než jak je představováno a že lidé postupně mění názory. V reakci na Žantovského poznámku, že ČT má vyšší rozpočet (7 mld. Kč) než ministerstvo kultury a nakládá s ním skoro bez demokratické kontroly (Rada ČT je údajně slabá), upozornil, že podobně nakládají téměř bez kontroly s veřejnými prostředky – s 200 mld. Kč – zdravotní pojišťovny. Je to dle něho fakticky krádež a vyzval k tomu, aby aktivní občanská společnost proti takovým poměrům koordinovaně vystupovala a to tím spíše, že druhá strana nespí. Podtrhl, že levice se musí především zaměřovat na to, co ji spojuje, nikoli na to, co ji rozděluje – jak činí „kavárniční intelektuálové“. ◀ (kru)

► Poslanec Jaroslav Foldyna na demonstraci před Českou televizí „Vysílejte pravdu“

ČESKOU TELEVIZI POŠKOZUJE JEJÍ ZPRAVODAJSTVÍ

Verejnoprávní Česká televize odvádí často velmi kvalitní práci v umělecké oblasti, má významnou úlohu v dětské, dokumentární a zábavné tvorbě, ale naprosto selhává ve výkonu zpravodajské funkce, která je v jejím podání neobjektivní, tendenční a manipulativní. Zaznělo to na demonstraci před budovou ČT na Kavčích horách 7. prosince, kterou uspořádali aktivisté z několika občanských iniciativ a i občané působící samostatně.

Řečníci před asi 160 přítomnými ocenili minulý i současný podíl ČT na tuzemské filmové tvorbě, pořadech pro děti apod., a působení Československé televize a jejích redaktorů v r. 1968 a 1989. Odsoudili však současné zejména politické zpravodajství z domova a zahraničí. Vytkli ČT, že místo pozice korektního zdroje nestranných, objektivních informací, či poskytování prostoru všem zainteresovaným stranám, se postavila proti přímo zvolenému prezidentovi Miloši Zemanovi a jednostranně, protirusky informuje o konfliktu na Ukrajině. Zdůraznili velkou zodpovědnost novinářů za pravdivost, objektivitu a serióznost zpravodajství v době, kdy média jsou hlavním nosičem informací v demokratické společnosti, v níž voliči rozhodují právě z valné části na základě informací z médií a deformované zpravodajství tak deformuje jejich hlasování a samu politiku. Zvládnutí novinářské role je o to naléhavější při násilných střetech, které mohou vyústit ve válku, upozornili vystupující, dle nichž žurnalisty, kteří podporují a podněcují napětí, konflikty, provokace, zamlčují či naopak zveličují fakta a zneužívají emoce, a ty pak vedou k válce a vraždění, je třeba stavět na roveň válečných zločinců. Poslanec ČSSD Jaroslav Foldyna označil zpravodajství ČT za nestoudné a nikoli ku prospěchu českých občanů a jejich potřeb a zájmů. Za nezbytné považuje, aby občané ČR měli skutečně českou televizi. Režisér Václav Dvořák prohlásil, že redaktori ČT porušují kodex ČT, jmenoval osoby zodpovědné za stav zpravodajství (Zdeněk Šámal, Petr Mrzena, Petr Dvořák) a poukázal na neúčinnost Rady ČT. ◀

(kru)

► Režisér Václav Dvořák na demonstraci

ÚSPĚCH NOVÉ, MODERNÍ, NEFORMÁLNÍ LEVICE VE SLOVINSKU

O podmínkách, postupu, metodách a programu nové, netradicionalistické, moderní levice ve Slovinsku a jejím úspěchu ve volbách informovali na přednášce a diskusi v Praze 15. prosince, které uspořádala Socialistická solidarita, Kira Cerjak a Bor Kirn, zástupci Iniciativy za demokratický socialismus, která je jednou ze tří organizací Sjedenocené levice. Přednáška byla uspořádána ve spolupráci s Pražskou školou alternativ.

Přiblížili historii vzniku nového seskupení Sjedenocená levice, která vzešla z protivlád- ních protestů, na nichž měli významnou účast i squateři a anarchisté (okupace lublanských kasáren a VŠ), našla inspiraci v hnutí Occupy, provázeli ji debaty v levicových časopisech, Mírovém institutu dělnicko-punkerské univerzity apod. a další zkušenosti ze společných kolektivních akcí. Vliv měly rovněž předchozí diskuse o členství v NATO (35 % občanů bylo proti) a o privatizaci, dále zkušenosti z privatizace a chodu soukromých firem a odbory, které však pomalu ztrácejí členy a slábnou, ale zatím stačí blokovat asociální reformy. Definitivním spouštěčem bylo Mariborské povstání koncem r. 2012, kdy se demonstrací díky internetovým kontaktům zúčastnilo 10 tis. lidí v Mariboru a osm tisíc v Lublani (metropole má 280 tis. obyvatel, celé Slovinsko 2,02 mil.). Padl starosta Mariboru a počátkem r. 2013 následovaly další demonstrace v Lublani aj. proti korupční vládě a pád vlády. Sjedenocená levice je spojenectvím Iniciativy za demokratický socialismus (členy jsou zejména mladí, inteligence, aktivisté neziskovek, celkem asi 500 lidí), Demokratické strany práce (početnější základna – dělníci, zemědělci, ale údajně méně akční, zaostávající v nových technologických organizace členů) a ekologické Strany udržitelného rozvoje (cca 500 členů). Ani IDS nevznikla hned, nýbrž postupně z různých hnutí a iniciativ jako společná platforma. IDS získala v SL významný vliv díky programové výbavě, ucelenější a hlubší, než měly druhé dva subjekty. Přitom donedávna nedisponovala žádným profesionálním aparátem, v práci s členy ovšem využívá nové technologie a postupy, internet apod., mínění členů může zjistit kupř. elektronickým kongresem.

Ve volbách získala SL nejen celostátní poslance (6 z 90), ale i zástupce v městských a obecních orgánech a poměrně jen těsně přišla o mandáty v EP. Programově je blízká Syrize, die Linke, Rakouské komunistické straně, či francouzské radikální levici. Odmítá privatizaci veřejných služeb a státních podniků, podporuje zavádění participativního rozpočtování (od obce po stát), družstevnictví a sebeřízení, vyšší zdanění kapitálu, zkrácení pracovní

doby, kritizuje chystané smlouvy TTIP a TISA atd. Nechť k socialismu se prý již rozplývá a roste počet lidí, kteří Sjedenocené levici naslouchají.

V současnosti se SL ve vyšší míře musí věnovat i vnitřním vztahům, jak komunikaci mezi trojicí zakládajících subjektů, tak i komunikaci se svými poslanci a zastupiteli. Zatímco oni si mohli díky finančním zdrojům sestavit profesionální tým spolupracovníků, strana stojí především na dobrovolnicích – poslanci naplnili jen zčásti představy stranického vedení o svých příspěvcích na chod strany. Velký důraz klade SL na místní sítě, vzdělávání občanů a naslouchání jejich názorům, zjišťování jejich potřeb a zájmů.

Problémem pro Sjedenocanou levici je dostat se do hlavních médií, čemuž přispívalo i to, že byla týmovou, nikoli liderskou stranou. Snaží se ale nekompromisní politikou otevírat nová témata a posouvat diskurs. Současně ale realisticky hledí na současnost, takže nechce likvidovat soukromé vlastnictví, ale snaží se o jeho demokratizaci, otevřené účetnictví (např. ohledně výše mezd). Partnery SL vidí v pirátech, Solidaritě a v sociálně demokratických neziskovkách; komunistická strana „je klinicky mrtvá“. Ke spojencům nepatří kupř. filosof Slavoj Žižek, naopak se proti SL postavil a podpořil liberály. ◀

(kru)

VIZE KOOPERATIVNÍ BUDOVANOSTI: Z BRATISLAVY NEJEN PRO STŘEDNÍ EVROPU

Ve dnech 4. až 6. prosince 2014 se v Bratislavě konala mezinárodní interdisciplinární konference Vize kooperativní budoucnosti: družstevnictví pro 21. století nejen v Evropě. Její účastníci diskutovali o postavení a úloze družstev v zemích visegrádské skupiny (ČR, Slovensko, Polsko a Maďarsko), ovšem v širším kontextu zkušeností ze západní a jihovýchodní Evropy. Konference byla součástí projektu Družstevní ekonomika jako cesta k inkluzivnímu sociálnímu a hospodářskému rozvoji, jehož spoluřešitelem je Alternativa zdola.

Konference se zúčastnilo více než 40 účastníků nejen ze střední Evropy, ale i z Bulharska,

► Zleva Petr Jelínek, Jiří Guth, Erika Kármán (Maďarsko), Tarcisio Tamarosi (Brazílie) a Markéta Vinkelhoferová

Řecka, Turecka, Nizozemska, Spojených států a Brazílie. Byli to lidé z místní i celostátní politiky, akademické sféry, nevládních neziskových organizací a samozřejmě z praxe – výrobních, spotřebních, bytových a kulturních družstev a jejich svazů. Konkrétně například Iveta Chmelová, předsedkyně Coop produkt Slovensko (slovenského svazu výrobních družstev).

Účastníci z celého světa a z různých sektorů se shodli, že družstva mohou, dokážou a v zájmu celé společnosti mají budovat „lepší svět“.

Ilona Švihlíková vystoupila v několika panelových diskusích. „Je ostuda, jak české vlády, včetně těch, které vedla a vede sociální demokracie, přehlížejí družstevní hnutí. Přitom se ukazuje doslova po celém světě, že družstevnictví významně přispívá ke společenské soudržnosti a udržitelnému rozvoji. Zcela aktuálně se Česká národní banka pokouší legislativní

cestou prakticky zlikvidovat sektor družstevních záložen. Tomu musíme zabránit. Kde byly spáchány trestné činy, jistě mají být potrestány. ‘Kampeličky’ mohou jistě být omezeny co do velikosti (výše základního kapitálu nebo počtu členů), ale musejí mít zaručený prostor pro zodpovědné a efektivní hospodaření s vklady svých členů. Navržená novela příslušného zákona je v tom ale krutě omezující,“ upozornila Ilona Švihlíková.

Jak ukazují tuzemské historické i současné zahraniční zkušenosti (např. ze Španělska a Velké Británie), početná, „dostupná“, dobře fungující finanční družstva jsou přitom takřka nutnou podmínkou pro rozvoj celého sektoru. Mnohá středoevropská družstva mají velký potenciál k inovacím, ale nemohou ho uplatnit právě kvůli faktické podkapitalizaci a špatnému přístupu ke konvenčním úvěrům.

Další účastníci z ČR prezentovali své zkušenosti s družstevním a sociálním podnikáním a názory na ně: Jiří Guth (Měšťanský pivovar Borovany a Kulturní noviny), Miroslav Kerouš (DUP Pelhřimov), Markéta Vinkelhoferová (Fair & Bio) a Petr Jelínek (Autonapůl a Kulturní noviny). Akademickou sféru zastupovala ekonomka Magdalena Hunčová (Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem) a politický filozof Martin Škabraha (Univerzita Palackého v Olomouci).

Partneři projektu ze všech visegrádských států se shodli, že v části společnosti dosud převládá naprosto mylná představa o družstvech jako nějakém komunistickém přežitku. Resentimenty vůči družstvům na konferenci kritizoval i Luboš Blaha, poslanec slovenského parlamentu (předseda výboru pro evropské záležitosti). „Kvůli bývalému režimu má vůči družstvům mnoho lidí ve střední a východní Evropě negativní předsudky, což musíme překonat. Na Západě se ale družstevnictví kontinuálně rozvíjí a myšlenky sociální ekonomiky podporuje i Evropská unie. Družstevní, demokratická ekonomika je v principu spravedlivější než ta založená na ryze soukromém vlastnictví. Budme rádi, že v 21. století můžeme navázat, politici i družstevníci, na odkaz Sama Jurkoviče na Slovensku a Františka Kampelíka v českých zemích – a učiníme tak,“ vyzval Blaha. ◀

PIRÁTSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ PRO ZASTUPITELE

V prosincovou sobotu se v pražském Hubu konal zastupitelský Piratecon. Celodenní akce (pro zájemce i v neděli v pirátském centru) připravila Pirátská strana s cílem své členy a příznivce, kteří se stali novými zastupiteli, seznámit s důležitými tématy, které na ně v zastupitelstvech čekají. Oficiálním cílem akce bylo zvýšit znalosti a dovednosti zastupitelů, informovat o možnostech vnější podpory. Jako nováček v zastupitelstvu naší malé obce jsem se na něj vypravila. Během dne se debatovalo o rozpočtu, zveřejňování dat a smluv nebo o zajištění IT technologií ve městech/obcích. Zástupci organizace Kohovolit.eu představili připravovanou aplikaci, která má umožnit sledovat (a pak analyzovat) hlasování jednotlivých zastupitelů v obcích (zatím překvapivě málo obcí v zápisech uvádí, jak kdo hlasoval), paralelně probíhaly seminář k řízení projektů pomocí aplikace Redmine nebo právní poradna.

Akci zahájila svou Lucie Sedmihradská, odbornice na veřejné rozpočty z Vysoké školy ekonomické, prezentací „Jak uhlídat rozpočet obce“. Upozornila zejména na to, že hospodaření obce není zdaleka jen o rozpočtu. Rozpočet je plánem, ve kterém je mnoha informací neviditelná (např. hospodaření příspěvkových organizací nebo obchodních společností). Hospodaření obce je procesem o 4 hlavních fázích: 1. Příprava rozpočtu (zajišťuje rada obce/města), 2. Projednávání a schvalování rozpočtu (zastupitelstvo obce/města), 3. Hospodaření – veřejné zakázky, dotace, rozpočtová opatření, plnění rozpočtu, 4. Závěrečný účet (schvaluje zastupitelstvo). Příležitost vstupovat do tvorby rozpočtu má vedení obce (rada), ostatní zastupitelé a občané v současné praxi spíše jen teoretické. Lucie odmítla jmenovat nejlepší příklad dobré praxe týkající se rozpočtu a hospodaření, z jejího výzkumu se ukazují velmi odlišné přístupy vyplývající z širokých mantinelů daných zákonem. Srovnání a stanovení závazných kritérií k hodnocení efektivity je značně obtížné. Doporučila však sledovat například soutěž otevřenozavřeno (www.otevrete.cz), ve které se hodnotí několik parametrů.

Zákon obcím ukládá povinnost zveřejnit návrh rozpočtu a návrh závěrečného účtu (vždy 15 dní před projednáváním), vyhláška 442/2006 pak mezi povinně zveřejňované informace řadí schválený rozpočet, upravený stav rozpočtu (po rozpočtových opatřeních) nebo závěrečný účet.

Užitečný blok o využití svobodného softwaru ve veřejné správě si připravili nový pražský zastupitel za Pirátskou stranu O. Profant a vedoucí Odboru informačních a komunikačních technologií v Národní technické knihovně O. Koch. Pražský magistrát vydává poměrně astronomické cifry na nákup proprietárním softwaru a IT služby (ročně 600 mil Kč), často nesmyslné. Piráti budou usilovat o funkční a kompatibilní systémy s využitím otevřeného softwaru. Tzv. open source software

je výhodnější ne proto, že by byl úplně zadarmo, ale proto, že nabízí opravdovou podporu a umožňuje dostat se softwaru „pod kapotu“, tedy upravit jej také podle potřeb. O. Koch byl živoucím příkladem toho, jak lze „implementovat svobodnou kulturu“ do světa softwaru ve veřejné instituci, rozšiřovat spolupráci, hledat levnější řešení a podporovat vzdělávání „svých“ lidí na IT odděleních.

Celkově za uspořádání akce Piráty hodně chválím, dobře zvládli přípravu – místo, odborníky a nadšence, takže cíl byl vrchovatě naplněn. ◀

DALŠÍ INFORMACE:

- Video ze Zastupitelského Pirateconu zde: <https://www.youtube.com/watch?v=m7tw41keOU0>
- Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může dobře informovaný občan střežit obecní pokladnu. 2008. Praha: Transparency international. Dostupné na: <http://www.transparency.cz/pruvodce-komunalnimi-rozpocety/>
- Rozpočet obce: www.rozpocetobce.cz
- Monitor Ministerstva financí: <http://monitor.statnipokladna.cz>
- Platforma pro zveřejňování smluv: <http://starostoveprotransparentnost.cz/>
- Richtrová, Olga. 2014. IT zakázky: Jak to dělat dobře a nenechat se zavřít. <http://www.piratskelisty.cz/clanek-1377-it-zakazky-jak-to-delat-dobre-a-nenechat-se-zavrit>
- Redmine: <http://www.redmine.org/>

DEMONSTRACE ZAKONČENÁ POLICEJNÍ BRUTALITOU

Demonstrace na podporu Autonomního centra Klinika, konaná v sobotu 13. prosince 2014 v odpoledních a podvečerních hodinách, byla původně ohlášená v době, kdy projekt autonomního centra ještě nerušeně běžel v 5 let opuštěné budově kliniky na Praze 3-Žižkově. Mezitím se však situace zvrtila očekávatelným směrem – Klinika byla v úterý 9. prosince po desetidenním fungování násilně vyklizena policejními složkami. Ambiciózní projekt samosprávného kulturně-sociálního centra se měl stát minulostí. Bylo však nábledni, že tvůrci projektu nenechají tento zákrok moci bez reakcí, a tak sobotní demonstrace získala pro své konání nový zásadní argument.

Na náměstí Jiřího z Poděbrad ten den dorazilo bezmála tisíc účastníků. Nepřekvapí, že velkou část z nich představovali političtí soupeřníci autorů projektu Kliniky z řad českých anarchistů a jejich příznivců. Ačkoliv je toto hnutí z podstaty bez pevné organizační struktury, nutno uznat, že pokud je k tomu vážný důvod, dovede se masově zmobilizovat.

Naproti tomu naše levicové, zelené či pirátské strany, tolik se zaštiťující bojem za sociální spravedlnost a samosprávu občanů, zde byly zastoupeny maximálně řadovými členy. Jejich papaláši by nejspíše nesnesli, že si tu nemohou vařit svou politickou polívčičku skrze vše-

chápající proslovy či stranické transparenty, které anarchističtí pořadatelé nekompromisně zakazují. Sami však u svých stoupenců tolerují áčkařské symboly, což je samozřejmě také určitou propagací konkrétní politické ideologie a hnutí.

Nicméně pokrytecké zlovyky dotyčných pořadatelů nechme stranou. Pozitivem je, že k žádným vzájemným přím mezi demonstranty nakonec nedošlo. Nikoho zvláště nepobouřily ani provařené postavy „nezávislých žurnalistů“, spolehlivé písícih reportáže ve stylu udavačských policejních zpráv, přeplněné i naprosto komickými dezinformacemi. Jejich přítomnost na této demonstraci (stejně jako na dalších podobných akcích) je mnohem větším problémem než účast nechvalně známého pravdoláskaře Putny. Ten na rozdíl od zmíněných špiclů projekt Kliniky otevřeně podporuje.

Během demonstrace zazněl pouze jediný projev, o který se postaral mluvčí projektu Arnošt Novák. V něm podrobně popsal celou situaci kolem Kliniky, činil tak ale poněkud rozvláčně a bez řečnické jiskry. Radikál sice nemusí být automaticky křiklounem, ale určitou důraznost by jeho proslovy měly obsahovat. I tak Novák sklídl potlesk a

Zpravodaj AZ
(prosinec 2014)

Odpovědný
redaktor
Karel Růžička

Grafický design a sazba
Michal Černý

Do tohoto čísla
přispěli:

Karel Růžička, Kateřina
Vojtíšková, Vlasta Hábová,
Jiří Guth, Vladimír Tupáček,
Josef Smrčka, Libuše
Staňková

Zdroj fotografií
www.freeimages.com

mohl začít závěrečný průvod v karnevalově-happeningovém duchu. Ten se za občasných projevů solidarity ze strany kolemjdoucích občanů táhl přes žižkovské ulice až k pověstné Klinice v Jeseniově ulici. Ta opět vyhlíží správně „prosystémově“ - jako vylidněná špinavá barabizna. A ve státním vlastnictví! Zde byla akce oficiálně ukončena. S tím se však nespokojili někteří jedinci, kteří se rozhodli vniknout do útrob budovy.

Nelze samozřejmě vyloučit, že se tak stalo i z iniciativy některých provokatérů. Mainstreamová média jejich počínání také patřičně zdůraznila (o akci celkově referovala už jen dosti okrajově). Nelze tím však omlouvat brutalitu následného zákroku policejních těžkooděnců. Její obětí se ostatně stal i Arnošt Novák, třebaže se do budovy ani nepokoušel proniknout. Přesto byl jedním těžkooděncem zraněn a nakrátko i zatčen. A to proto, že se slovně vymezil vůči jeho surovému jednání. Navzdory všem denunciačním tažením se o Klinice stále hovoří, nedávno bylo dokonce uskutečněno i setkání jejích provozovatelů s ministrem Chovancem, který údajně vyjádřil s aktivisty porozumění. Zmíněný zákrok má být řádně prošetřen. Uvidíme, zda žhavý kandidát na Sobotkova zástupce nezůstane jen u slibů.

Doufejme, že boj za Kliniku nekončí rokem 2014. Stejně tak nesmí skončit boj za samotnou myšlenku samosprávného oživování nevyužívaných budov. V mnoha zemích je squatting legální, u nás je však stále bezohledně kriminalizován. Budeme i nadále akceptovat tento nenormální stav? ◀

Vladimír Tupáček

KONTAKTY

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola

PANÍ MÜLLEROVÁ VOLÁ DO ČT

Paní Müllerová: Dobrý den, tady Müllerová, přepojili mě na vás. Prý mi můžete poradit.

Odpovědný pracovník (hraně mile): Ano, od toho tu jsem, jaké máte přání?

Müllerová: Víte, chtěla bych podpořit pasy.

Odpovědný pracovník (zmateně): Ale já jsem z televize, nechtěla jste mluvit spíše s celním úřadem?

Müllerová: Né, né, volám dobře. Víte, myslím tu kočičí skupinu, ty Rusky, víte? Já jim děsně fandím. Líbí se mi, jak bojujou. Do roztrhání těla. Nasazují vlastní kůži. Ukazují, co jim není u zadku.

Odpovědný pracovník (snaží se mluvit profesionálně): Jo, vy myslíte Pusy rajot, že? To jsem rád, že voláte. Je potřeba je podpořit.

Müllerová (bezelstně): Vidíte? Víte, já nesnáším hrubost. To, co si dovolil ten – já ani nevyslovím jeho jméno – sprosták jeden, hulvát. Měli byste na protest vysílat jen červenou barvu. Celé dny. To by se mi líbilo.

Ale, proč volám. Přála bych si, abyste nám ukázali ty jejich protesty. Abychom se na ně mohli večer s manželem podívat. Představte si, co s ním mám. On se chytl těch lží o pornu na veřejnosti. Měli byste mu ukázat, jak to ve skutečnosti bylo. Pak by to i on pochopil, protože veřejnoprávní televize je garant pravdy.

Odpovědný pracovník (na čele se mu perlí pot, snaží se ale zachovat tvář): No, víte... Zařadíme dokument o nich. Ale jejich boj, jak bych to... No, zkrátka, proti diktátorům se bojuje svérázně. to nejde jen tak. Ony sahají k drastickým metodám - a používají k tomu vlastní tělo. Je to ale protest, chápete? Ale do televize, to nejde...

Müllerová (zklamaně): Ale to je velká škoda. Chtěla bych vidět ty světice v chrámu. Jak se kácí vedle kříže. Jak zpívají něco proti Rusku, jako kdysi u nás Kryl. Ale pak se pokazil, Kryla už byste dnes hrát neměli, víte – to jak zpívá o tom knězi a nebesech, to se mi nelíbí.

Odpovědný pracovník (chytá se stébla): Nebojte, Kryla už hrát nebudeme. A děkujeme za podporu, těší nás váš zájem.

Müllerová (hrdě): Já jdu vždycky s dobou! Už jsem si pořídila ukrajinskou vlajku a slogan: Kyjev, náš vzor. Už kvůli tomu Banderovi. Konečně se v Evropě dočkal uznání. Dokonce i Poláci pochopili, kdo to s nima myslel dobře. Díky našemu knížeti se ten majdan dal do pohybu a Rusko znovu ukázalo svou pravou tvář. Jo, náš pan kníže, to by byl prezident! Ten by tu demokracii uměl postavit na nohy. Nechápu, že to Bůh nezařídil.

Odpovědný pracovník (utrmáceně): To je jistě zajímavá otázka, ovšem spíše na pana Tomáše Halíka.

Müllerová (rozčileně): Halík ale ty milióny ze zahraničí dostal pozdě, až po volbách! To už nám bylo platný jak mrtvýmu zimmník...

Odpovědný pracovník (rozpačitě odkašlává): Hmm, hm. Nicméně za Českou televizi vám srdečně děkuji za váš zájem o naše vysílání a přeji příjemný zbytek dne, paní Müllerová. ◀

